7/3975 422 -3-

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

SAYI :B.02.0.010/ 031-503 25./4./**2001**
KONU:

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: a) TBMM Başkanlığı Genel Sekreterliğinin 13.04.2001 gün ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/3975-9779/23236 sayılı yazısı.
b) Başbakanlığın 17.04.2001 gün ve B.02.0.KKG.0.12/106-464-2/1801 sayılı yazısı.

Adıyaman Milletvekili Mahmut GÖKSUN 'nun Sayın Başbakana tevcih ettiği soru önergesi incelenmiş, söz konusu önergeye ilişkin cevabımız yazımız ekinde sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mustafa YILMAZ
Devlet Bakanı

EK : 6

DAĞITIM :
Gereği İçin : TBMM Başkanlığı
Bilgi İçin : Başbakanlık

7/3975 4/23 -4-

Adıyaman Milletvekili Sayın Mahmut Göksu'nun Başbakan Sayın Bülent Ecevit'e yönelttiği soruların cevapları:

Soru 1, 2, ve 3: Anlaşılacağı üzere 388 sayılı K.H.K ile verilen yetkiler çerçevesinde; GAP İdaresinin kendisini "Arsa Ofisi" yerine koyarak vatandaşların birbirlerine arazi satışını engellemesi, satılık arazilerin değerini belirlemesi ve satın alabilmesi , istediği kişi veya kuruma kiralayabilmesi veya istediğiyle ortaklık kurabilmesi mümkün değildir ve böyle bir uygulama bulunmamaktadır.

GAP İdaresi'nin kuruluş kararnamesi olan 388 sayılı K.H.K'nin 3'üncü maddesi ile GAP İdaresi'ne, GAP Bölgesi'nde imar planları ve değişikliklerini yapma-yaptırma görevi ile, ilgili kurum ve kuruluşlarca yapılan ve yaptırılan imar planları'nın onaylanması yetkisi verilmiştir.

GAP Bölgesin'deki mekansal düzenlemelerde ; kaynak koruma ve kullanma dengesi'nin sağlanması ile verimli tarım topraklarının korunması, sanayi yer seçimi ve benzeri prensiplere uyulmasının yanısıra, gerek İdarece yaptırılan gerekse de diğer kuruluşlarca hazırlanan imar planı ve imar planı değişikliği teklifleri, onay aşamasında ,İmar Kanunu,Çevre Kanunu,Kültür Varlıkları Kanunu, Tarım Arazilerinin Korunmasına ilişkin Yönetmelik vb. Yasal dayanaklar çerçevesinde incelenmekte ve onaylanmaktadır.

Bilindiği gibi, GAP İdaresi Bakanlar Kurulu tarafından GAP'ın 2010 yılında tamamlanması ile ilgili planlama çalışmalarını yapmakla görevlendirilmiştir.Bu kapsamda İdare'ce başlatılan "GAP Bölge Kalkınma Planı" hazırlık çalışmalarında, teknik, yönetsel ve kurumsal önlemleri belirlemek istemiştir. Bu bağlamda arazi pazarını geliştirerek, tarım işletmelerinin optimum ölçeklere getirilebilmesi ve parçalı arazilerin birleştirilebilmesini teşvik etmek üzere;

- Batı Ülkelerinde örnekleri olan, "Arazi Bilgi Sistemi"nin Proje alanında oluşturulması,
- Arazi satın alanlar için finansman sağlayabilecek kredi olanaklarını incelemiştir.

Buradaki amaç, halen konutlar için işleyen gayrimenkul pazarının, satışa sunulacak veya kiraya verilecek tarım arazilerini kapsayacak şekilde genişletilmesini sağlamak olup, devletin rolü, oluşturulacak bilgi sistemi ile alıcı ve satıcıların bir araya getirilmesini sağlamak ve alıcıların mevcut finansman kaynaklarıyla buluşmasını sağlamakla sınırlı olacaktır.

Gönüllü bazda yapılacak arazi alım satımlarının gerektirdiği bilgi tabanının oluşturulması ve alıcılara finansman sağlanması amacını taşıyan bu düzenlemeler, Proje alanındaki çeşitli toplum ve iş çevrelerinin görüşlerine açılarak tartışılmıştır. Bu tartışmalardan çıkan görüşler ışığında yeniden şekillendirilen, söz konusu önlemler Bölge Planı kapsamında ilgili makamlarımızın onayına sunulacaktır.

Yukarıdaki açıklamalar ışığında,

1) Vatandaşın arazi satışlarını engelleyen, satılık arazilerin değerinin devlet tarafından belirlenmesini ve arazi alıp satmasını öngören bir düzenleme sözkonusu değildir.
2) Böyle bir düzenleme olmadığından, ticaret ve mülkiyet hukuku ve özelleştirme programıyla bir çelişki söz konusu değildir.
3) Bilgi sistemi ve finansman olanağının geliştirilmesini öngören yukarıda değinilen düzenlemeler tartışmaya açılmıştır.

Soru 4: GAP Bölgesi'nde İsrail ortaklığı ile gerçekleştirilen veya proje aşamasında olan herhangi bir yatırım yoktur.

Bununla beraber, GAP İdaresi; diğer ülkeler ve uluslararası kuruluşlar ile olduğu gibi İsrail kamu ve özel kuruluşları ile de teknik konularda işbirliği çalışmaları yürütmektedir.

Bu çerçevede bölgede çalışmakta olan kamu personeline hizmetiçi eğitim kapsamında çeşitli konularda seminerler düzenlenmesi ile ilgili olarak GAP İdaresi, İsrail kuruluşu MASHAV ile işbirliğine gitmiştir.

Ayrıca 7 Mayıs 2000 tarihinde Adıyaman'daki GİDEM(Girişimci Destekleme Yönlendirme Merkezi) bürosu'nun tanıtılması amacı ile İsrail'li işadamlarına bir sunuş yapılmıştır.

Koç Holding ve Ata Grubu ortaklığı , Harran Ovası'nda kurulmuş 17 milyon dolarlık entegre süt ve besi tesisi için İsrail ile teknik işbirliği yapmaktadır, yatırım ortaklığı söz konusu değildir.

İdaremizin tarımsal mekanizasyon konusunda Adıyaman İlinde kuracağı Ortak Makine Kullanım Ünitesi,Tarım Kredi Kooperatifleri ve Tarımsal Enerji ve Mekanizasyon Araştırma ve Eğitim Vakfı ortaklığıyla oluşturulacaktır. Konuyla İsrail Hükümeti'nin hiçbir ilgisi yoktur.

Soru 5: 2001 Yatırım Programına göre, Aşağı Fırat Projesi kapsamındaki Bozova Pompaj sulaması, Suruç-Yaylak Projesi kapsamındaki Yaylak ova ve Suruç ova sulaması ,projelerinin finansmanı için gerekli kaynak sağlanamadığından Bakanlar Kurulu Kararı ile D.S.İ Genel Müdürlüğü'ne " Dış Kredi" alma yetkisi verilmiştir.

Bu Projeler'den Yaylak ova sulama projesi'nin teknik ve mali görüşmeleri bitmiş; proje'nin yapımı, 2004 yılında bitirilmek üzere, %100 dış kredi sağlayacak olan İsrail'in Tahal şirketine verilmiştir. İhale tutarı ve sözleşme esasları ile ilgili bilgiler elimize ulaşmamıştır. Söz konusu proje Enerji Bakanlığı ve D.S.İ Genel Müdürlüğü sorumluluğundadır.

Soru 6: Şanlıurfa da Koç Holding ve Ata Ortaklığı ile kurulan entegre süt ve besi tesisi de 4 tane İsrail'li ziraat mühendisi çalışmaktadır.Bu konuda elimize ulaşan başka bir bilgi bulunmamaktadır.

Soru 7: Sözü edilen "Uydu Kent" ile ilgili olarak GAP İdaresi'ne bilgi ulaşmamıştır. Şanlıurfa veya Adıyaman'da yapılması planlandığı belirtilen bu uydu kentin büyüklüğü ve kaç İsrail vatandaşı'nın yerleştirileceği konuları bilinmemektedir.

Soru 8: Şanlıurfa Sanayi ve Ticaret Odası ve İsrail Büyükelçiliği ile beraber , İsrail'in Türkiye Büyükelçisi'nin Şanlıurfa'yı ziyareti münasebetiyle 26.02.2001 tarihinde bir resim sergisi düzenlenmiştir. İsrail'den bir Bakan'ın Türkiye'yi ziyareti sebebiyle bu sergiye Müsteşar düzeyinde katılım gerçekleşmiş ve sergide İsrail'in tarım, yapılaşma, teknoloji ve şehircilik alanlarında ki tanıtımının yapılması amaçlanmıştır.

Soru 9: GAP İdaresi yatırımcı bir kuruluş olmamasına karşın "Entegre Bölgesel Kalkınma" ve "Sürdürülebilir İnsani Gelişme" felsefesi çerçevesinde bölgede ki bir çok önemli projeyi yürütmeye devam etmektedir.

7/3975 425-6

Giriş kısmında belirtildiği üzere, GAP Idaresi'nin; 388 sayılı K.H.K'nin 2'inci ve 3'üncü maddeleri ile verilen yetkiler çerçevesinde yaptığı işlerin yanısıra (nazım ve imar uygulama planları,harita vb) bölge'nin sosyal altyapısı, kültürel varlıkları, kırsal ve tarımsal kalkınma, çevre gibi unsurlarıda gözeten çeşitli uygulama projeleri de bulunmaktadır.

GAP İdaresi tarafından, Kahta Kanalizasyon ve Pissu Arıtma Tesisi İnşaatı başlatılmış, inşaatın tamamında %50 nakdi gerçekleşme, kanalizasyon inşaatında ise %73'lük fiziki gerçekleşme sağlanmıştır.Arıtma tesisi inşaatına ise 2001 yılında başlanmış ve %2'lik bir fiziki gerçekleşme meydana gelmiştir.

Öte yandan yatırımların artması ve özellikle özel sektörün kalkınmaya katılımının kolaylaştırılması için 5 il kapsamında GAP-Girişimci Destekleme Yönlendirme Merkezi (GİDEM) Büroları açılmış ve bu bürolardan bir tanesi 1997 yılında Adıyaman'da faaliyete geçmiştir.

GAP-GİDEM'lerin Adıyaman'da destek olduğu ve takip ettiği projelerin bazıları şunlardır:

- **DOĞADAN KAĞIT VE AMBALAJ A.Ş.**
  Konu: :Temizlik kağıdı üretimi
  Verilen Destekler: Hazine Arazisi bulunması, Teşvik Belgesi müracaatı, ÇED(Çevre Etki Değerlendirmesi) Raporu, Bürokratik yardımlar
- **HARMANLI AYAKKABICILIK VE DERİCİLİK LTD.ŞTİ.**
  Konu : Ayakkabı Üretimi
  Verilen Destekler: Ortaklık oluşturulması, ön-fizibilite hazırlanması, yer bulunması
- **GÜRSOY KONFEKSİYON İNŞ.SAN.TİC.LTD.ŞTİ.**
  Konu : Hazır giyim tesisi
  Verilen Destekler: Şirket kurulması, ön-fizibilite hazırlanması, makine-ekipman araştırması,Teşvik Belgesi müracaatı, finansman olanaklarının gösterilmesi ve müracaatı.
- **ASPER HALI FIR. TEKS. GIDA İNŞ. NAK. TUR. HAY. YEM. TİC. LTD.ŞTİ.**
  Konu : Karma Yem
  Verilen Destekler: Ön-fizibilite hazırlanması, finansman için kredi başvuruları, Teşvik Belgesi müracaatı.
- **AYDAŞ TOMOGRAFİ MERKEZİ.**
  Konu : Tomografi Merkezi
  Verilen Destekler: Finansman bulunması, ön-fizibilite hazırlanması, yer bulunması
- **LAYKA TEKSTİL METAL VE PLASTİK SAN.TİC A.Ş.**
  Konu : Banyo ve mutfak ekipmanları üretimi
  Verilen Destekler: Ön-fizibilite hazırlanması, yer bulunması, kredi başvurusu, Teşvik Belgesi müracaatı.
- **HALİL GÜRSOY (ÇİFTÇİ).**
  Konu : Yüksek tünel sera
  Verilen Destekler: Danışmanlık, sera için teknik destek(TKV) ve kredi, yer seçimi.

Adıyaman'da kadınların konumlarının iyileştirilmesi ve kalkınmaya katılımlarına yönelik çeşitli eğitim programlarının yürütüldüğü Çok Amaçlı Toplum Merkezi (ÇATOM) 1998 yılında kurulmuş ve o günden bu yana da faaliyetini sürdürmektedir.Bu merkez de kadınlara yönelik okuma yazma, genel sağlık, ana-çocuk sağlığı, ev ekonomisi ve gelir getirici alanlarda

beceri geliştirmeye yönelik eğitim programları yürütülmektedir. Ayrıca bu proje kapsamında pilot düzeyde kendi işini kur programı uygulanmıştır. 2001 yılından itibaren bu program genişletilerek devam edecektir.

GAP İdaresi tarafından yöredeki üniversitelerle de işbirliği içinde" GAP Bölgesi Halk Sağlığı Projesi" 2001 yılı içinde başlatılmış olup, bu proje Adıyaman ilini'de kapsamaktadır.

2001 yılı içinde Bölge'de, uluslararası kuruluşlardan sağlanan fonlarla, gençlere yönelik sosyal ve kültürel faaliyetleri ve meslek kazandırıcı eğitim programlarını içeren" Gençler İçin Sosyal Gelişme Projesi" başlatılacak olup, Adıyaman da öncelikli proje illerinden biri olacaktır.

Kırsal ve tarımsal kalkınma alanların da Adıyamana yönelik olarak GAP İdaresince gerçekleştirilen faaliyetler de özet olarak aşağıda sunulmaktadır:

A. : Sulama Dışı Alanlarda Halkın Gelir Düzeyinin Artırılması Projesi

1.Yüksek Tünel: Ülkemizde tarım alanlarının son sınırına ulaşması, nüfusun hızla artması ve birim alandan alınan ürün artış miktarının yeterli olmaması nedeniyle verim artırıcı özel önlemlerinde alınması gerekmektedir.

Bu özel önlemler içerisinde sebzelerin kontrollü ortamlarda yetiştirilmesi önem taşımaktadır.

Bu kapsamda İdaremizin finansmanı ile Adıyaman ili'nde Tarım İl Müdürlükleri'nin belirlediği 8 önder çifçi arazisinde 8 adet yüksek tünel kurulmuştur.Yüksel tünellerde kullanılacak olan sebze fideleri, parası satış sonrasında tahsil edilmek üzere İdaremiz tarafından temin edilmiştir.

2. Örnek Mantar Yetiştiriciliği: 1997 yılında ,Adıyaman ili'nde Tarım İl Müdürlüğü'nün belirlemiş olduğu 12 adet çiftçiye 10 ton kompost(Merkez, Besni, Gölbaşı, Kahta, Samsat, Sincik) dağıtılmıştır.

B :GAP Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü

Orman Bakanlığı, TEMA Vakfı ve GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı arasında imzalanan 4 Mart 1998 tarihli işbirliği protokolünde yer alan sekiz alt projeden oluşan proje paketin' den ilk iki proje ile ilgili çalışmalar sürdürülmektedir

1) Adıyaman-Gerger İlçesi Diran Çayı Mikro Havza Islah Projesi: Havzada bulunan 6 adet köy (Açma, Dağdeviren, Çamiçi, Koşarlar, Burçaklı, ve Ağaçlı) yerleşimindeki kırsal ve tarımsal kalkınma, hayvancılığın geliştirilmesi, yem bitkileri üretimi, bozuk meşe alanlarında rehabilitasyon, ağaçlandırma, erozyon önleme konularında kurslar ve eğitim çalışmaları ile ekim ve dikim uygulamaları planlanmıştır.Plan çerçevesinde;

a) Erozyon Önleme Faaliyetleri:
b) Yem Bitkileri Üretimi:
c) Arıcılık Faaliyeti:
d) Ağaçlandırma Faaliyetleri

Gerçekleştirilmiştir.

Projeyle ilgili teknik kontroller ve bilgilendirme çalışmaları TEMA Vakfı proje Koordinatörü ve GAP İdaresi yetkililerince yapılmıştır.

2) **Adıyaman Merkez İlçe Erozyon Önleme Amaçlı Kuyulu Köyü Erozyon Kontrol Uygulama Projesi:** Proje kapsamına alınan 125 ha büyüklüğündeki alanda çok şiddetli erozyon vardır. Aşırı ve düzensiz otlatmanın yapıldığı bu alanda önce koruma tedbirleri ile birlikte erozyon önlemleri alınacak, dere ve dereciklerde kuru duvar eşikleri ve yamaç arazilerde teraslar yapılarak, toprak stabil hale getirilecek ve saha bitkilendirilecektir.

C : Köy İçme Sularının Yaygınlaştırılması

GAP Bölgesi'nde kırsal yerleşimlerin sağlıklı içme suyu kaynaklarına kavuşturulmasına yönelik olarak Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü çalışmalarına destek olmak amacıyla İdaremiz 1998 yılında ihaleyle satın aldığı sondaj makinası ve ekipmanı ile bu projeye katkıda bulunmaktadır.

Adıyaman İli Merkez, ilçe ve köylerinde toplam 32 kuyuda sondaj çalışması yapılmış ve bu çalışmalarda toplam 16.235 metre derinliğe inilmiştir. Açılan kuyulardan 25'inde su çıkartılmıştır.

BAŞKANLIĞIMIZ TARAFINDAN ADIYAMAN İLİNDE 2001 YILINDA PLANLANAN VE YAPILAN FAALİYETLER:

1. **Örnek Kapama Meyve Bahçesi:**Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ve Tarım İl Müdürlükleri tarafından tespit edilen örnek ve önder çiftçilerimize geri dönüşümü sağlayacak şekilde örnek meyve bahçelerinin oluşturulması amaçlanmıştır.

   Bu yılda katılımcılığı esas alan proje çerçevesinde yapılacak tüm faaliyetlerde geri dönüşüm sağlanacaktır. Bu da %30 peşin 1 yıl geri ödemesiz ve %70'ide 2 yıl (2. yıl %35, 3. yıl %35) geri ödemeli olmak üzere çiftçilerle sözleşme karşılığı verilmesi planlanmaktadır.

   Yapılacak tüm faaliyetlerin bedeli GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı tarafından karşılanacak olup, Tarım İl Müdürlükleri teknik kontrolleri yapacaktır.

2. **Kafes Balıkçılığı:**Bölge'de bitkisel üretim için uygun tarım alanı olmayan yerlerde ve dağlık kesimlerde bulunan tatlı su kaynaklarında balık üretimi yapılarak değerlendirilmesi ile o yörede yaşayan halkın gelir düzeyinin artırılması ve istihdamın sağlanması amaçlanmıştır.

   2001 yılı içerisinde Adıyaman Çelikhan İlçesinde Tarım İl Müdürlüğü tarafından belirlenen çiftçiye bir adet kafes balıkçılığı tesis edilecektir

3. **Su Ürünleri Üretim ve Tüketiminin Artırılması Edüt Projesi:** Bu proje, Bölgede yapımı öngörülen baraj göllerinin tamamlanması ile birlikte ortaya çıkacak yaklaşık 220.000 ha su yüzeyi alanının, Bölge halkının refah düzeyini artırması ve hayvansal protein ihtiyacını karşılamasına yardımcı olması, su kaynaklarını sürdürülebilir olarak değerlendirmesi, Böldedeki su ürünleri potansiyelini ülke ekonomisine katkı sağlayacak şekilde harekete geçirmesi amacıyla oluşturulmuştur.

Öte yandan, GAP kapsamında yer alan sulama projelerinden, Çamgazi ve Samsat Sulamaları 2002 yılında tamamlanacak ve 15.476 Ha.lık alan sulamaya açılacaktır. Gerekli finansman sağlanması halinde, Adıyaman Kahta Projesi, Adıyaman Göksu Araban Projesi ve Besni Barajı ve sulaması Projesi'nin tamamlanmasından sonra, Adıyaman' da sulamaya açılan alan 106.352 Ha.a ulaşacaktır.

Yapılan hesaplamalara göre, bu ve diğer tarımsal yatırımlar sonucunda, Adıyaman' ın 2001 yılı fiyatlarıyla tarımsal katma değeri 2002-2010 yılları arasında yaklaşık 104 trilyon TL den 172 trilyon TL ye yükselecektir.